

(א) נרכות 77 לך. ע"ש,
(ב) עיין תוס' שם ד"ה
אמר, (ג) נרכות 77 לך,
(ד) ע"ש נ"ד, (ה) ירושלמי
במכילתין פ"ד ה"י ע"ש,
(ו) [נרכות לג: ע"ש],
(ז) נרכות לג: ע"ש נדה
טו:, (ח) נרכות לג:
[סוכה גג:], (ט) [נרכות
לד:], (י) [מוספתא פ"ג:],
(יא) בהעלותך פ"ט כו,
(יב) ע"י תוי"ט, (יג) ברכות
דף נד., (יד) ויקרא יח ג,
(טו) [77 טו:], (טז) [ע"י
תוי"ט פ"ה דנרכות
מ"א:], (יז) [נדה טו: ע"ש
במוספ'], (יח) ע"י לקמן לא
ע"א.

הגהות הב"ח

(א) גמ' מאי טעמא לא
פליגי בה: (ב) שם
ואתו אנשי כנסת
הגדולה ותקניהו אן
לא הוה אמרינן:
(ג) במשנה מעשה דוד
ואמנון לא נקראין:
(ד) רש"י ד"ה על קן
נפור יגיעו רחמין לשון
הוזה רחמין: (ה) ד"ה
מעשה עגל וכו' העגל הזה
נקרא ולא מתרגם:
(ו) תוס' ד"ה מפני וכו'
איתו ואלו עני ביום אחד
בל תשחטו דמשמע
כז"ל: (ז) ד"ה הכל וכו'
דכתיב אל יתהלל חכם
בחקמתו אל יתהלל
עשיר בעשרו:

הגהות הגר"א

[א] גמ' ויש לא נקריין
ולא מתרגמין, חל"מ:

גליון הש"ס

גמ' גמאי הוא 47. עיין
לעיל 77 יח ע"א: תוס'
ד"ה מפני שיהיה
הקל"ר. עיין חגיגה 77
יג ע"א חו"ט ד"ה ורגלי
הסוית:

הגהות מהר"ב

רנשבורג
[א] רש"י ד"ה מעשה
תמר וכו' עד
ואשליכיהו. מלת
ואשליכיהו נמחק וי"ט
וישקף:

תורה אור השלם

(א) ובפרק לא תתן
להעביר למלך ולא
תחלף את שם אלהיך
אני יי: [ויקרא יח: כא]
(ב) ועתה ישראל מה יי
אלהיך שאל מעמך כי
אם ליראה את יי
אלהיך ללכת אצל
דרכי ולא תהבה אתו
ולעבד את יי אלהיך
בכל לבבך ובכל
נפשך: [דברים י: יב]
(ג) בן אדם הודיע
את ירושלים את
תועבתיה: [יחזקאל כ: ב]

הגהות וצינונים

[א] גמ' רמב"ם דרך
הצדוקים [גליון], ועי'
ריטב"א בברכות שם:
[ב] בברכות ובע"ל ליתא

הקורא עומד

פרק שלישי מגילה

כה.

מתני' יברוך טובים ה"ו דרך מינות. שאינו כולל רשעים שצנחו
של מקום וחכמים למדו (כרימות 77 ו:). מחלצנה שריחה רע ומנאה
הכתוב בין סממני הקטורת שמלריכן הכתוב צהרלאתן להיזמן צאגודה
אחת: על קן צפור יגיעו רחמין. (7) כלשון הזה רחמין מגיעין

יברוך טובים. פי' שמוציא את הפושעים מן הכלל אי נמי
משום דמחזי כשתי רשויות כלומר אלהים טובים:
מפני שעושה מדותיו של הקב"ה רחמים והן אינם אלא גזירות.
(8) ק' להר"ר אלחנן על מה שסיקד הקליר נקדושת' שאנו
אומרים ציוס צ' של פסח נדקו אותו
ואת צנו (9) לא תשחטו ציוס אחד
דמשמע שר"ל שהקצ"ה חס על אותו
ואת צנו והוא אינו אלא גזירה:

הכל בידי שמים חוץ מיראת
שמים. קשה דהא צפרק אלו
נערוט (כמוצות 77 ל. וסס) אמרינן הכל
בידי שמים חוץ מלניס ופחים ונראה
דהכל מיירי צתולדות האדם אס
יהיה חסס או טפש עני או עשיר
גזור או חלש (9) דהכל נגזר עליו חוץ
מן היראה דכתיב אל יתהלל
(1) עשיר בעשרו והגזור בגזרתו כי
אס צואת יתהלל המתהלל השכל וידוע
איתי (ירמיה ט) והתס מיירי
צמאורעות האדם העמידות לצא אליו
אחר שגולד שגס הס צדי שמים
חוץ מלניס ופחים פירוש הקור
והחוס ולא קשה מהא דכתיב לפני
קרמו מי יעמוד (תהלים קמו) דה"פ אס
ישלמנה צפעס אחת דכתיב צראש
הפסוק משליך קרמו כפחיס וגס לא
קשה מהא דכתיב ואין נסתר מחמתו
(סס ט) דההיא צעוצרי דרכיס הוא
דקאמר אלל כל זמן שהוא צציתו
ודאי יכול הוא לינצל ממנו:

אין מפטירין במרכבה ורבי יהודה
מתיר. וקיימא לן כר' יהודה:
מה

ואתו (3) כנסת הגדולה ותקניהו אגן לא אמרינן להו ואת אמרת כולי
האי משל לאדם שהיו לו אלף אלפים דינרי זהב והיו מקלסין
אותו (באלף) דינרי כסף לא גנאי הוא לו אמר רבי חנינא "הכל בידי
שמים חוץ מיראת שמים שנאמר (2) ועתה ישראל מה ה' אלהיך שואל
מעמך כי אם ליראה מכלל דיראה מילתא זוטרתה היא אין לגבי משה
רבינו מילתא זוטרתה היא משל לאדם שמבקשין הימנו כלי גדול ויש לו
דומה עליו ככלי קטן ואין לו דומה עליו ככלי גדול (3) אמר רבי זירא
והאומר שמע שמע כאומר מודים מודים דמי מיתיבי הקורא את שמע
וכופלה הרי זה מגונה מגונה הוא דהוי שתוקי לא משתקינן ליה לא
קשיא הא דאמר מילתא מילתא ותני לה הא דאמר פסוקא פסוקא ותני לה
א"ל רב פפא לרבא ודלמא מעיקרא לא כיון דעתיה והשתא כיון דעתיה
אמר ליה (4) חברותא כלפי שמיא אי לא מכוין דעתיה מחינא ליה בארזפתא
דנפחא עד דמכוין דעתיה: המכנה בעריות משתקין אותו: תנא רב יוסף
קלון אביו וקלון אמו: האומר ומזרעך לא תתן להעביר וכו': תנא דבי
רבי ישמעאל בישראל הבא על הכותית והוליד ממנה בן לעז הכתוב
מדבר: **מתני'** מעשה ראובן נקרא ולא מתרגם מעשה תמר נקרא
ומתרגם מעשה עגל הראשון נקרא ומתרגם והשני נקרא ולא מתרגם
ברכת כהנים (5) מעשה דוד ואמנון (6) נקראין ולא מתרגמין אין מפטירין במרכבה
ורבי יהודה מתיר ר' אליעזר אומר אין מפטירין (7) בהודע את ירושלם: **גמ'** תנו
רבנן יש נקריין ומתרגמין ויש נקריין ולא מתרגמין (8) ויש לא נקריין ולא
מתרגמין אלו נקריין ומתרגמין: בל"ת עק"ן נשפ"ה סימן: מעשה בראשית
נקרא ומתרגם פשיטא מהו דתימא אתו לשיוולי מה למעלה מה למטה
ומה

וערות אמך (9) קלנא דאצוק וקלנא דאמך ולא תגלה שוס דצר קלון שצנה: תנא דבי רבי ישמעאל. ציראל הצא
על הכותית (10) הכתוב מדבר: **מתני'** מעשה ראובן. וישכז את צלחה פילגש אצו (בראשית לה): נקרא. צצית הכנסת: ויא
מתרגם. מיישינן לגנותו: מעשה תמר. ויהודה: ומעשה עגל הראשון. כל פרשת העגל עד (11) ואשליכיהו צאש (שמות לב) ומה
שחזר אהרן וספר המעשה הוא קרוי מעשה עגל השני הוא שכחצו צו וילא העגל הזה (12) ולא יתרגס פן יטעו עמי הארץ ויאמרו
ממש היה צו שילא מאליו אלל המקרא אין מצינן: הודע את ירושלם. את תועבותיה פרשה היא ציחוקאל: **גמ'** ויש לא נקריין
ולא מתרגמין. מפרש צסיפא מעשה דוד ואמנון לא נקריין צהפטרה: מעשה בראשית כו'. ואמרינן צמסכת חגיגה (ד7 יא):
המסתכל צארבעה דצרים ראוי לו כאליו לא צא לעולם (13) והתס (14) מפרש טעמא אין רגונו של מלך שיזכירו שמו על אשפה כו':
קמ"ל

גזור או חלש חסס או טפש עשיר או עני אלל נדקין ורשע לא קאמר ליה דלון זה צדי שמים (סוטה ב.). באומר מודים
מודים. דתנן משתקין אותו משום דמחזי כשתי רשויות (סוכה גג.). מילתא מילתא ותני דה. כל מיהא ומיהא חוזר
וסונה מגונה הוי שחוקי לא משתקינן ליה שאין זה דומה למקבל עליו שמי מלכיות אלל למתולוך אמר פסוק שלם ותני ליה
משתקינן ליה דמחזי כשתי רשויות [ברכות שם]. חברותא כלפי שמיא. מנהג שטיה אלל צמזרו ינהג אלל המקום ולא
יזהר צתפלותו. מחינא ליה. כלומר מלמדין אותו שיכין ומכין אותו אס יגיל נכך. בארזפתא. מחפפתא, קורנס ומסס את
המקצת צידה מתרגמין מחפפתא (שופטים ד) [שם לד.]. קורנס של נפחיס [בי"ב כ. ע"ש]. מה למעלה. מרקיע שעל ראשי
הסוית. מה למטה. מהן [חגיגה יא.].

עין א מיי' פ"ט מהל'
תפלה הלכה ז:
עין ב מיי' סס הלכה ד
טוש"ע א"ח סימן
קכא סעיף 3:
ג מיי' פ"ה מהלכות
נרכות הל' ג סג עשין
נו טוש"ע סס סימן רכז
סעיף ג:
פא ד מיי' פ"ט מהל'
תפלה הלכה ז:
פב ה מיי' פ"ה מהל'
תשובה הלכה 3:
פג ז מיי' פ"ג מהלכות
ק"ש הלכה יא סג
עשין יח טוש"ע א"ח סימן
סא סעיף ט:
פד ז מיי' פ"ג מהל'
תפלה הלכה יב סג
עשין ט:

רבינו חננאל

א"ר חנינא הכל בידי
שמים חוץ מיראת
שמים שנאמר מה ה'
אלהיך שואל מעמך וגו'.
וכי שואל אדם דבר שאינו
ברשותו אלא מיכן ראייה
שיראת שמים בידי של
אדם היא. פי' ארזפתא
דנפחי קורנס של נפחיס.
המכנה בעריות. כלומר
הקורא (8) הפסוק ערות
אביו ואמו לא יגלה (9)
ערות אביו וערות אמו
כדכתיב קרא וכן כל עריות
משתקין אותו ואומרים לו
קרא הפסוק כמו שכתוב
וכי אתה מברך מליץ מה
שלא בידך משה רבינו
ברוח"ק. מעשה ראובן
נקרא ולא מתרגם עד
קללות וברכות ניקריין
ומתרגמין. ולא יחא
אחד מתחיל ואחד

חשק שלמה

על רבינו חננאל
(א) כלומר שקורא הפסוק
ערות אביו וערות אמו
אביו וערות אמו לא יגלה וכן
כל עריות וכו' ומפרש כפי
המצ"ס צפירוש המשניות וכן
משמע קלח גס צערוך ערך
ק:

ליקוטי רש"י

[התחלה בדף כד:]
במערכא. צאן ישראל
[שבת סד.]. שמיצ"ה
קנאה. לומר על אלה חס
ולא על שאר צרויות.
מדותיו. מלכותו והוא אל
לרחמים עשה אלל להטיל
על ישראל חקי גזרותיו
להודיע שסס ענדיו
ושומרי מלכותו וגזרות
חקותיו אף צדצרים שיש
לשטן ולעכו"ס להשיב
עליהם ולומר מה נורך
צמלוה זו. ורבה
צחרודי צאביו הוא
דבעא. שיש לו מה
שהשיב. ותקנינהו.
צתפלה כשהתפלל עורא
על מעל הגולה צספר
עורא (נמיה ט). הכ"ץ
בידי שמים. כל הצא על
האדם ציד הקצ"ה כגון
ארון קצר עני עשיר חסס
שוטא לכן שחור הכל צדי
שמים הוא אלל נדקין
ורשע אינו צא על ידי
שמים אס זו מפר צדיו של
אדם ונתן לפניו שמי
דרכים והוא יצטר לו יראת
שמים [ברכות לג.]. כלומר
צמסכת נדה (טז): מלך
הממנה על ההריון נוטל
טיפה ומביאה לפני
המקום ואומר לפניו
טיפה זו מה מאה עליה